

I. Türk Tugayı'nın Kore Savaşı'na Gönderilme Süreci ve Yapılan Hazırlıklar

The Process of Sending the 1st Turkish Brigade to the Korean War and the Preparations Made

Betül TEKİNSOY

(Sorumlu Yazar-Corresponding Author)

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Tokat, Türkiye
Department of Political Science and International Relations, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Tokat Gaziosmanpaşa University, Tokat, Türkiye
betultekinsoy@gmail.com

Öz

II. Dünya Savaşı'nın ardından Soğuk Savaş sürecine giren dünya, önderliklerini ABD ve SSCB'nin yaptığı, Batı ve Doğu Bloğu olmak üzere iki kutuplu bir hal almıştır. Özellikle Sovyet tehdidi nedeniyle yönünü Batı Bloğuna çeviren Türkiye'nin dış politikasında Kore Savaşı büyük önem arz etmiştir. Nitekim Türkiye, NATO'ya üye olmak ve başta ABD olmak üzere diğer batılı devletlerle müttefik olabilmek için Kore Savaşı'nı bir fırsat olarak görmüştür. Savaşa asker göndermek suretiyle barışı sağlama hususunda önemli bir vazifeyi yerine getiren Türkiye, Batı Bloğuna taraf olduğunu da açıkça göstermiştir. Çalışmamızda; BM emrine Kore'ye gönderilmesi kararlaştırılan I. Türk Tugayı'nın Ankara'da teşkilatlandırılması, kadroların oluşturulması ve askerlerin sağlık kontrolleri gibi hususlar üzerinde durulmuştur. Ayrıca Türk birliklerinin, silah, teçhizat ve malzemelerinin ikmali, geneli Ankara'daki okullarda olmak üzere birliklerdeki askerlerin eğitimi ve söz konusu birliklerin önce Etimesgut'tan İskenderun'a, sonrasında buradan Amerikan gemileri ile Kore'ye intikali hakkında bilgi verilmiştir. Bunun yanı sıra yaşanan aksaklıklar da değerlendirilmiştir. ATASE'nin Kore Harbi dosyasındaki arşiv vesikaları başta olmak üzere, telif-tetkik eserler ve süreli yayınlardan istifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kore Savaşı, I. Türk Tugayı, DP, BM

Abstract

After World War II, the world entered the Cold War period and became bipolar, with the Western and Eastern Blocs led by the USA and the USSR. The Korean War was of great importance in the foreign policy of Turkey, which turned its direction towards the Western Bloc, especially due to the Soviet threat. As a matter of fact, Turkey saw the Korean War as an opportunity to become a member of NATO and to become allies with other Western states, especially the USA. Turkey, which fulfilled an important duty in ensuring peace by sending soldiers to the war, also clearly shows that it is a party to the Western Bloc. In our study, issues such as the organization of the 1st Turkish Brigade, which was decided to be sent to Korea under the command of the UN, in Ankara, the formation of cadres, and the health checks of the soldiers were emphasized. In addition, information was given about the supply of weapons, equipment, and materials for the Turkish troops, the training of the soldiers in the units, mostly in schools in Ankara, and the transfer of the troops mentioned firstly from Etimesgut to Iskenderun and then from there to Korea with American ships. In addition, the problems experienced were also evaluated. In addition to ATASE's archive documents on the Korean War, research and review works and periodicals were used.

Keywords: Korean War, First Turkish Brigade, DP, UN

Geliş Tarihi/Received 05.08.2024
Revizyon Talebi / Revision Request 05.09.2024
Son Revizyon / Final Revision 07.09.2024
Kabul Tarihi/Accepted 07.09.2024
Yayın Tarihi/Publication Date 15.12.2024

Atıf:

Tekinsoy, B. (2024). I. Türk Tugayı'nın Kore Savaşı'na Gönderilme Süreci ve Yapılan Hazırlıklar. *Edebiyat ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 73, 86-98.

Cite this article:

Tekinsoy, B. (2024). The Process of Sending the 1st Turkish Brigade to the Korean War and the Preparations Made. *Journal of Literature and Humanities*, 73, 86-98.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Giriş

Kuzey Kore'nin, 25 Haziran 1950 günü Güney Kore askerlerinin 38. Enlem boyundaki sınırı geçtiklerini öne sürerek saldırıya geçmesi ve Güney Kore Cumhuriyeti'ne resmen savaş ilan etmesi ile Kore Savaşı başlamıştır. Güney Kore'ye yardım göndermeye başlayan ABD'nin BM Örgütüne de bilgi vermesi ile üye devletler BM Güvenlik Konseyi'nin çağrısına da uyarak Kuzey Kore'ye silahla karşı konulmasına karar vermişlerdir (Uçarol, 2013, s. 937). Nitekim komutanlığını General MacArthur'un yaptığı birçok devletin askerlerinden teşekkül eden Birleşmiş Milletler Gücü oluşturulmuş ve Güney Kore'ye asker gönderilmeye başlanmıştır (Armaoğlu, 2022, s. 347). Amerika ve diğer müttefik devletlerin askerlerinin Kore'ye gelmesi ile Çin Halk Cumhuriyeti'nin de savaşa dâhil olması dünyanın yeni bir dünya savaşının eşiğine gelmesine neden olmuştur (Best, Hanhimäki, Maiolo ve Schulze, 2012, s. 259).

Türkiye, II. Dünya Savaşı'nın sonunda başlayan Soğuk Savaş yıllarında dış politikasını Batı Avrupa ve ABD ile işbirliği üzerine kurmuştur. Soğuk Savaş yıllarında Türkiye'nin Batı Bloğunda yer almasında; II. Dünya Savaşı sürecinde ve sonrasında Türkiye'nin toprak bütünlüğüne yönelik Sovyet tehdidi, ülkenin ekonomik olarak kalkınması için lüzumlu görülen dış yardımları sağlama çabası, batılılaşma ve modernleşme hareketlerine güç kazandırma isteği etkili olmuştur (Sander, 2020, s. 155-156).

CHP iktidarında Truman Doktrini ve Marshall Planı ile Türkiye'ye gelen yardımlar Türkiye-ABD yakınlaşmasının başlangıcını oluşturmuştur (Bulut, 2008, s. 188). 1950 seçimleri ile iktidara gelen DP de, genel olarak CHP'nin dış politikasını devam ettirmiştir. Başbakan Adnan Menderes hükümet programında; dış politikada Truman Doktrini ve Marshall yardımları ile Türkiye'yi destekleyen ABD, İngiltere ve Fransa ile siyasi, iktisadi ve kültürel ilişkileri kuvvetlendirmek arzusunda olduklarına vurgu yapmıştır (Bulut, 2008, s. 36). BM tarafından Kore'ye asker gönderme kararının alınması üzerine, Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Başbakan Adnan Menderes, TBMM Başkanı Refik Koraltan ve Genel Kurmay Başkanı Nuri Yamut'un katılımlarıyla gerçekleşen bakanlar kurulu toplantısının akabinde TBMM'ye ve muhalefet partilerine danışılmadan Türkiye'nin Kore'ye 4500 asker göndereceği açıklanmıştır. CHP bu durumun bir anayasa ihlali olduğu yönünde açıklama yapsa da DP hükümeti bu itirazı kabul etmemiş, anayasanın savaş ilanı yetkisini TBMM'ne verdiğini ancak hangi hususların savaş ilanı olarak görüleceğini belirtmediğini aldığı karara gerekçe olarak göstermiştir. Ayrıca hükümetin savaş ilan etmediği, sadece asker gönderme kararı aldığı belirtilmiştir (Erhan, 2002, s. 545). DP iktidarı Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesini NATO'ya üye olmak için kaçırılmayacak fırsat olarak görmüştür. Kore Savaşı başladıktan birkaç gün sonra 30 Haziran 1950'de Menderes Hükümeti BM Güvenlik Konseyi'nin Kore'deki komünist tecavüzüne karşı savaşma kararını desteklemiş, bu kararla ilgili olarak Menderes Yalman'a "NATO'ya kabul edilmemize köprü olabilir" demiştir (Ahmad & Ahmad, 1976, s. 72).

Zira Türkiye 11 Mayıs 1950'de NATO'ya doğrudan ilk defa üyelik başvurusunda bulunmuş ancak bu başvurusu İtalya dışındaki diğer ülkeler tarafından reddedilmişti (Efe, 2014, s. 610). Kore'ye asker gönderme kararının alınmasının hemen sonrasında Türkiye, 1 Ağustos 1950'de NATO üyeliği için ikinci kez başvuruda bulunmuştur (Tuncer, 2017, s. 296). Türk kamuoyu ve DP'li yöneticilerinin Kore Savaşı'na katılmak suretiyle Türkiye'nin kesin olarak NATO'ya dahil olacağına dair beklentilerine rağmen, ikinci üyelik başvurusu da Eylül'de toplanan NATO Bakanlar Konseyi tarafından reddedilmiştir (Efe, 2014, s. 612).

Bu tarihe kadar ülke sınırları dışında herhangi bir askeri harekâta ya da müdahaleye katılmamış olan Türkiye, Milli Mücadele'den sonra ilk kez bir silahlı mücadeleye Kore Savaşı ile dâhil olmuştur. BM Genel Sekreteri Lie'nin, 1 Temmuz 1950'de Kore'ye yardım çağrısına, ABD'den sonra olumlu yanıt veren ilk devlet Türkiye'dir. Türkiye'nin Kore savaşına askeri birlik göndermesinin başlıca nedenleri arasında; Atatürk döneminden beri takip edilen "yurtta barış dünyada barış" ilkesine dayanan dış politikasını gerçekleştirmek, Batı demokrasileri arasında olduğunu göstermek ve herhangi bir saldırı ile karşı karşıya kalması durumunda Batılı devletlerin yardım ve desteğini sağlamak istemesi sayılabilir. Bunların yanında Türkiye'nin NATO'ya girmek için Kore Savaşı'nı bir fırsat olarak görmesi, ABD'nin askeri, ekonomik ve siyasi yardımlarından daha fazla faydalanmak istemesi ve DP iktidarının iç siyasette güç kazanma düşüncesi de diğer önemli nedenler arasında sayılabilir. Türk Hükümeti, Güney Kore'nin savunulması için Ayaş ilçesinde bulunan 241. Piyade Alayı'nın BM emrine gönderilmesine karar vermiştir. Bu alay 259 subay, 395 astsubay, 18 askeri memur, 4 sivil memur ve 4.414 erden oluşan 5.090 kişilik bir birlik olarak teşkil edilmiş ve Tugay Komutanlığı'na Tuğgeneral Tahsin Yazıcı getirilmiştir (Albayrak, 2004, s. 411, 413, 416). Türkiye'nin gönderdiği birlikler Tahsin Yazıcı'nın komutasında 25. Amerikan Tümeni'ne bağlı olarak görev yapmışlardır. Kore Savaşı'nda özellikle 26-30 Kasım 1950 tarihlerinde gerçekleşen Kunuri muharebelerinde önemli başarılar elde etmiştir. Ateşkesin imzalandığı 27 Temmuz 1953'e kadar Türk askerlerinden 721'i şehit olmuştur. 672 asker yaralanmış ve Türkiye'ye dönmüştür. 1475 yaralı Türk askeri ise Kore'de tedavi edilmiş, 234 asker esir düşerken, 175'i kaybolmuştur (Erhan, 2002, s. 547).

Türkiye, Kore Savaşı'na asker göndererek barışı sağlama konusunda önemli bir görevi yerine getirmiş ve Batı Bloğu tarafında olduğunu da açıkça ortaya koymuştur. Nitekim henüz savaş devam ederken mevcut sorunların da çözülmesi sonucunda 18 Şubat 1952 tarihinde Türkiye, NATO'ya resmen üye olmuştur (Sönmezoğlu, 2016, s. 58).

Çalışmamızın bundan sonraki bölümlerinde öncelikle Kore Savaşı'na gönderilen I. Türk Tugayı'nın Ankara'da teşkili,

kadrolarının oluşturulması ve sağlık kontrollerinin yapılması gibi hususlar üzerinde durulacaktır. Daha sonra Türk birliklerinin, silah, teçhizat ve malzemelerinin ikmalî, birliklerdeki askerlerin eğitimi ile önce Etimesgut'tan İskenderun'a, buradan da gemiler ile Kore'ye intikali hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca I. Türk Tugayı'nın hazırlanmasından Kore'ye nakline kadar geçen sürede karşılaşılan zorluklara da ayrıca temas edilecektir.

I. Türk Tugayı'nın Ankara'da Kuruluşu ve Kadrolarının Oluşturulması

25 Temmuz 1950'de Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Güney Kore Cumhuriyeti'ne yardım etmek üzere Kore'de vazife görmesi için 4500 mevcutlu Türk Savaş Birliği'ni BM emrine vermeye hazır olduğunu BM Genel Sekreteri'ne bildirmiştir (Denizli, 2023, s. 334). Daha sonra Genelkurmay Başkanlığı ile Amerikalı uzmanlar arasında yapılan görüşmeler neticesinde Kore'ye bir piyade alayı ve bir topçu taburundan oluşan 4500 kişilik bir birliğin bir tugay seviyesine çıkarılmasına karar verilmiştir (Elmas, 2004, s. 34). Genelkurmay Başkanlığı'ndan Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na gönderilen 3 Ağustos 1950 tarihli yazı ile Birleşmiş Milletler Kore Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı'nın kuruluşu ve kadrolarının oluşturulması hakkında bilgi verilmiştir. Bu yazıda; 25 Temmuz 1950 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile BM emrine Kore'ye gönderilmesi kararlaştırılan Türk müfrezesinin "BM Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı" adı altında Ankara'da teşkilatlandırılacağı, Komutanlığın karargâhının ise 28. Tümen tarafından teşkil edileceği belirtilmiştir. Bahse konu olan komutanlık; 28. Tümen 241. Piyade Alayı, 2. Zırhlı Tugay Topçu Taburu, 28. Tümen İstihkâm Taburunun Motorlu İstihkâm Bölüğü, 28. Tümen Muharebe Bölüğü'nden bir takım, 28. Tümen Oto Nakliye Bölüğü, VIII. Kolordu I. Hafif Uçaksavar Taburu'ndan bir hafif uçaksavar bataryası, 28. Tümen Tasfiye Taburu'ndan bir takım, 5. Zırhlı Tugay Sıhhiye Bölüğü, 28. Tümen Hafif Bakım Tamirhanesi, 4. Yurtiçi Bölge Komutanlığı Bandosu gibi birliklerden oluşmuştur (ATASE, 110-9-1-15/1-0-41, 03.08.1950, s. 1). Birliklerin belirlenmesinin ardından I. Türk Tugayı'nın Komuta Heyeti'nin oluşturulması da tartışılan meselelerden birisini teşkil etmiştir. 10 Ağustos 1950'de Genel Kurmay Başkanı'nın Kore Türk Kuvvetleri Komutanlığı için 2. Zırhlı Tugay Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'ya yaptığı teklifin kabul görmesi üzerine 15 Ağustos günü Yazıcı'nın ismi duyurulmuştur. 12 Ağustos günü ise birliğin kurmay başkanlığına Kurmay Yarbay Selahattin Tokay atanmıştır. 241. Piyade Alayı'nın Komutanı Kurmay Albay Asım Eren'in görevini ise 24 Ağustos'ta Albay Celal Dora devralmıştır (Genelkurmay Başkanlığı, 2012, s.28-29). 241. Piyade Alayından Üsteğmen Bahtiyar Yalta, hatıratında Tugay ve Alay komutasının oluşturulma süreci ile ilgili değerlendirmelerde bulunmaktadır. Yalta, eserinde Genelkurmay Başkanı Nuri Yamut'un Manastır'dan hemşehrisi olan Tahsin Yazıcı'yı Tugay komutanlığı için uygun gördüğünü; Tahsin Yazıcı'nın da daha önceden tanıdığı Selahattin Tokay'ın Tugay Kurmay Başkanlığına atanmasını sağladığını ifade etmektedir. Tugayın harekât subayı atanması gecikince de Genelkurmay İkinci Başkanı General Zekai Oran'ın müdahalesi ile bu göreve Kurmay Binbaşı Faik Türün atanır. Söz konusu hatıratta Tahsin Yazıcı'nın Tugay karargâhını tanıdığı tankçı subaylardan oluşturduğu ve Alay Komutanının atanma sürecinde birtakım olumsuzlukların yaşandığı da ifade edilmektedir. Nitekim 241. Piyade Alayına atanacak ismin Tahsin Yazıcı ile anlaşabilecek birisi olmasına dikkat edildiği, Piyade Yarbay Natık Poyrazoğlu'nun uygun görüldüğü ancak kendisinin 30 Ağustos 1950'de Albaylığa yükseltilmemesi nedeniyle Alay Komutanlığı yardımcılığına atandığı belirtilmektedir. Nitekim bu durum Alay komuta heyetinde gerginliğe sebep olacağı endişesini de beraberinde getirmiştir. Basının da bu duruma dahil olması ile kurmay Albay Asım Eren ve Piyade Albay Kemal Niş'in isimleri geçmeye başlamış ancak hiç kimsenin aklına gelmeyen Piyade Albay Celal Dora 241. Piyade Alay Komutanlığı'na atanmıştır. Dora'nın bu göreve atanmasında yine General Yazıcı'nın rolü olduğu iddia edilmektedir. Bu bilgiler ışığında tugayın komuta heyetinin oluşturulmasında Tahsin Yazıcı'nın isteklerinin etkili olduğunu düşünmek mümkündür (Yalta, 2005, s. 45-48; BCA 30-11-1-0/216-30-6, 10.09.1950; Öke, 1990, s. 83). Celal Dora ise hatıratında Alay komutanlığı vazifesine atanmasını farklı şekilde değerlendirmektedir. Albay rütbesine terfiinin üzerinden henüz bir sene bile geçmediği, faal bir kıt'ada alay kumandanlığı yapmadığı ve piyade okulunda Amerikan usulü kurslara iştirak etmediği halde bir emrivaki neticesinde 241. Piyade Alayı Komutanlığı'na atandığını ifade etmiştir. Dora'ya göre göreve getirilmesinde, Kara Kuvvetleri Komutanı Kurtcebe Noyan'ın önemli bir etkisi olmuştur. Noyan, Dora'yı emsali olduğu askerler arasında parlak bir geçmişe sahip olduğu için bu göreve layık gördüğünü ifade etmiştir (Dora, 1963, s. 9-10).

Bu süreçte yaşanan önemli değişikliklerden birisi de Birleşmiş Milletler Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı'nın adının bir süre sonra değiştirilmesidir. Yazışmalarda kolaylık sağlamak amacıyla 9 Eylül 1950 tarihli yazı ile "Kore Türk Komutanlığı" olarak kullanılması emri verilmiştir (ATASE, 110-9-1-15/3-0-97, 09.09.1950, s. 1-2; ATASE, 110-9-1-15/1-0-41, 09.09.1950). Tugayın kuruluşu ile birlikte, Ankara'daki Amerikan İrtibat Heyeti'nden topçu Albay Gumby başkanlığında, Piyade Yarbay Weaver, İstihkâm Binbaşı Munson, Muhabere Yüzbaşı Lorenzo, ordu donatım yüzbaşısı Robenson'den müteşekkil beş kişilik bir Amerikan Subay Danışma Grubu da tugayla birlikte çalışmaya başlamıştır. Oluşturulan bu grubun vazifesi Türk Tugayı ile birlikte Kore'ye gitmek ve orada Amerikan Ordusu ile Türk Tugayı arasında iş birliği ve bağlantıyı sürdürmek olacaktır (Artuç, 1990, s. 11; Yazıcı, 1963, s. 80). Nitekim söz konusu uzmanlar yeni Amerikan silahları ile yapılan eğitim ve atışlarda Türk birliklerine yardım ederek faydalı olmuşlardır.

Kore'ye gidecek tugayda piyade alayı olarak Ankara'nın Ayaş ilçesinden 28. Tümen'in 241. Piyade Alayı görevlendirilirken,

topçu taburu olarak da Etimesgut'taki 2. Zırhlı Tugay'ın motorlu topçu taburu seçilmiştir. 241. Piyade Alayı Ankara'daki Sarıkışla'ya, topçu taburu da Etimesgut'tan Polatlı'ya gönderilmiştir (Artuç, 1990, s. 110). 28. Tümen Komutanı Selahattin Selışık tarafından 241. Piyade Alayı Komutanlığı'na gönderilen bir yazıda; alayın silahları ve araçları olmadan 1929 doğumlu erler ile yedek subaylar haricindeki tüm komuta heyeti ile birlikte 8 Ağustos 1950'de Ankara'ya giderek hazırlıklarına başlaması emri verilmiştir. Ayrıca alayın teşkilini kolaylaştırmak için de Ankara'daki 229. Piyade Alayı'nın kışlasından ayrılarak yerine 241. Piyade Alayı'nın yerleşeceği, Sarıkışla'da ikamet edecek olan Alayın iâşesinin de 229. Piyade Alayı tarafından sağlanacağı belirtilmiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-41, 04.08.1950, s. 1). 241. Piyade Alayı'nın yanı sıra birliklerin sefer kadrolarına çıkarılmaları için de 23., 39. ve 65. Tümenler, VIII. Kolordu Uçaksavar Taburları ve 28. Tümen Sıhhiye Taburları gibi birliklerden faydalanılacaktı. Gönderilecek birliklerin öncelikle personel kadroları tamamlanacak, silah, teçhizat, hayvan ve diğer ihtiyaçları hakkında ayrıca emir verilecektir. Bunların yanında birliği oluşturacak erler 1929 doğumlu olanlardan seçilecek ve Kore'ye gönderilecek birliklerdeki eksiklikler birliğin ihtiyacı olan ihtisas erleri göz önünde bulundurulmak suretiyle; bu ihtisas yerlerine uygun olarak yetiştirilmiş olanlardan tamamlanacaktır. Verilen emre göre; yedek subaylar gönderilmeyecek, subay eksikliği olması halinde bu eksiklik muvazzaf subaylardan istekli ve bu göreve uygun olanlardan karşılanacak ve kurulacak teşkilat en geç 20 Ağustos'a kadar tamamlanacaktır (ATASE, 110-9-1-15/1-0-41, 03.08.1950, ss. 1-2; ATASE, 110-9-1-15/1-0-41, 05.08.1950, s. 1). Ayrıca Piyade Alayı ve Topçu Taburu kadrolarına gedikli çavuş (astsubay) ve gedikli başçavuşların (astsubay başçavuş) yerlerine 1928 doğumlu ve gönüllü kıta çavuşlarının görevlendirilmesine de müsaade edilmiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-55, 15.08.1950). Bu nedenle şehit ve yaralı listelerinde 1928 doğumlu askerlere de rastlanmaktadır. Kore'ye gidecek olan piyade alayının nüvesini oluşturan 241. Alay, silahları olmadan Etimesgut'a gelmiş ve 25 Ağustos'ta Amerikalıların denetiminde Motorlu Piyade Taburundan temin edilen 300 M1 piyade tüfeğiyle eğitime başlamıştır. Bir sonraki gün de alaya Türk silahları dağıtılmıştır. Eğitim süresince Amerikalı uzmanlar Albay Smith ve Gumby askerlere eğitim vermişlerdir (Gn. Kur. Bşk., 2012, s. 31). Alayın eğitimi süresince birtakım zorluklarla karşılaştığı görülmektedir. Alay, I. Dünya Savaşı'ndan kalan çadırlara yerleştirilmiş, elektrik ve su sıkıntısı yaşanmıştır. Ayrıca yemek ve içme suyu hususlarında gereken özen de gösterilmemiştir. Eğitim hususunda ise haftalarca subay atamalarının tamamlanmaması, bu durumun 7 Eylül 1950 tarihine kadar devam etmesi ve erlerin 14 Eylül'e kadar sadece bir hafta subayları tarafından eğitime tabi tutulmaları dikkat çekicidir. Bu olumsuz durum, Tugay içerisinde özel bir yeri olan 241. Alay'ın eğitiminde birtakım aksaklıkların olduğuna işaret etmektedir (Yalta, 2005, s. 51). Ayrıca erlerin aileleri ile görüşmek için izin istemeleri üzerine memleketleri yakın olanlara on gün izin verilmiş olmasına rağmen uzak olan yerlere erler gönderilmemiş, bu da bazılarının firar etmesine neden olmuştur. Her ne kadar on gün içinde geri dönseler de sayıları oldukça fazla olduğu için birlik içindeki yerlerinin belirlenmesinde, ikmal ve eğitimlerinde aksaklıklar yaşanmıştır. Ailelerin ziyaretleri ve basın mensuplarının röportaj yapmak için sıklıkla garnizona gelmeleri de eğitim işlerini sekteye uğratmıştır. Gazetelerin yayınlarında Kore'ye gidecek subay ve erlerin alacakları maaşları abartılı rakamlarla yazmaları da daha sonraki zamanlarda gerçekte bir ilgisi olmadığının anlaşılması ile askerlerin hayal kırıklığına uğramalarına neden olmuştur. Ayrıca tugayın hareketine az bir süre kalmasına rağmen, subay ve astsubay sayısının 30 kişiyi geçmemesi de erlerin disiplininin sağlanmasında zorluklarla karşılaşılmasına neden olmuştur (Dora, 1963, ss. 18-20).

Kore'ye giden birliklerin yanı sıra ihtiyaç olduğunda kullanılmak üzere bir birliğin de gönderilmesi konusunda BM Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na bir yazı göndermiştir. Bu yazıda; BM Türk Silahlı Kuvvetlerini oluşturan birlikler için %10 oranında eratin de yedekte hazır bulundurulacağı, bu erlerin Kore'de verilecek zayıata karşılık olduğu ve birlikler Türkiye'den ayrılırken kadro fazlası erlerin bırakılacağı ya da bu erlerin ikmal eri olarak Kore'ye götürülebileceği ifade edilmiştir. Kore'ye depo olarak gönderilen erlerin "ikmal eri" göreviyle gönderilmeleri halinde bunların harekât sahasında ateş hattında bulundurulmamaları ve geride teşkilatlı bir depo birliği oluşturmaları istenmiştir. Eksik kalan subay kadroları için de bu depo bölümündeki subayların kullanılmasının uygun olacağı belirtilmiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-42, 22.08.1950). İlgili talepten anlaşılacağı üzere muharip askerlerden %10 oranında zayıatın gerçekleşeceği öngörülmüştür. Ayrıca Kore'ye gidecek birliklerde görevlendirilmek üzere 2 imamın (ATASE, 110-9-1-15/1-0-57, 31.08.1950) ve Yapı Enstitüsü mezunları arasından seçilmek üzere bir desinatör onbaşının görevlendirilmesi de talep edilmiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-58, 23.08.1950). Türk askerinin manevi ihtiyaçlarının karşılanması, gerektiğinde moral ve motivasyonunun yükseltilmesi için imam görevlendirildiği söylenebilir.

Kore'ye gidecek olan BM Türk Silahlı Kuvvetler Komutanlığı'nda görev alacak olan askerler için madeni künye levhasının yaptırılması (ATASE, 110-9-1-15/1-0-56, 15.08.1950), kişisel dosyaları ile künye defterlerinin kendi birlikleri tarafından doğru olarak tutulması ve doğruluğunun komutanlıklar tarafından kontrol edilmesi, künye defterlerinin bir suretinin Kara Kuvvetleri Merkez Başkanlığı'na alınarak muhafaza edilmesi ve künye defterlerindeki sıra numaraları ile künye levhaları numaralarının aynı olmasına dikkat edilmesi gerektiği Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na gönderilen başka bir yazıda belirtilmiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-64, 15.08.1950). Henüz savaşa gitmeden askerlerin savaş esnasında kimliklerinin belirlenmesi konusunun da gündeme geldiği anlaşılmaktadır.

BM Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı birlikleri için erler belirlendikten sonra tümen birlikleri arasında sayısal dengenin bozulması üzerine birliklerin yeniden kurulmasına karar verilmiştir. Konu ile ilgili Genelkurmay Başkanlığı'ndan Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na gönderilen yazıda; BM Silahlı Kuvvetler Komutanlığı emrinde Kore'ye gönderilecek 28. Tümen 61. Piyade Alayı, 2. Zırhlı Tugay Topçu Taburu, 28. Tümen İstihkâm Taburunun Motorlu İstihkam Bölüğü, 28. Tümen Muhabere Bölüğü için bir takım, 28. Tümen Oto Nakliye Bölüğü, VIII. Kolordu 1. Uçaksavar Taburu için bir batarya, 28. Tümen Tasfiye Taburu için bir takım, 5. Zırhlı Tugay Sıhhiye Bölüğü ve 28. Tümen Hafif Bakım Tamirhanesi gibi birliklerin yeniden kurulacağı, teşkilatın ihtiyacı olan subay ve astsubayların Kara Kuvvetleri Komutanlığı tarafından atanacağı, er ihtiyacının 1928 ve 1929 doğumlulardan dengeli bir şekilde Kara Kuvvetleri Komutanlığı tarafından belirlenen birliklerden tamamlanacağı ve teşkilatın en geç 15 Eylül 1950 tarihine kadar tamamlanarak Genelkurmay'a bildirilmesi gerektiği belirtilmiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-8, 16.08.1950). Anlaşıldığı kadarıyla ilk başta yalnızca 1929 doğumluların gönderilmesi planlanmışken birlikler arasında sayısal denge bozulduğundan 1928 doğumlularında gönderilmesi karara bağlanmıştır.

Birliklere askeri memur ve astsubayların da atanması kararı alınmış olup, iyi ahlaklı ve Amerikalılar tarafından açılan kurslardan geçenlerin ve istekli olanların tercih edileceği belirtilmiştir. Bu subayların en kısa zamanda birliklerine katılmalarını eski ve yeni birlik komutanları sağlayacak ve bu hususta denetimi Kara Kuvvetleri Personel Başkanlığı yapacaktır. Ayrıca 241. Piyade Alayı ve 2. Zırhlı Tugay Topçu Taburu'na, İkmal Subayları Ordudonat kursu alan subaylar atanacak ve bütün subay, memur ve astsubayların en geç 15 Ağustos'a kadar birliklerine katılmaları sağlanacaktır. Kore'ye gidecek olan subay, astsubay ve askeri memurların maaş, tayin bedeli ve mesken zamları ile 28. Tümen, 2. ve 5. Zırhlı Tugaylar ile VIII. Kolordu Komutanlığı ve 4. Yurtiçi Bölge Komutanlıkları ilgilenmiştir. Subay, astsubay ve memurlar bir dilekçe ile kendilerine bir mutemet belirleyecekler, bu mutemetler maaşları İş Bankası ile şayet gönderdikleri yerde İş Bankası şubesi yoksa Ziraat Bankası ya da diğer bankalar aracılığıyla aynı gün içinde subay ailelerinin adreslerine göndereceklerdir. Aileler, adı geçen bu bankalarda birer hesap açtıracaklar ve bunu mutemetlere bildireceklerdir. Subayların ve askeri memurların hizmet (emir) erleri de bağlı bulundukları birlikler tarafından ailelere gönderilecek ve bu ailelerin hiçbir surette bu hizmet erlerinden yoksun kalmamaları için ailelerin bulundukları Garnizon komutanlıkları bu hususa dikkat edecektir. Bu yardımların yanı sıra Kore Birliği Ankara'dan İskenderun'a gönderileceğinden ailelerine de Ankara-İskenderun arası yolluk verilmesinin kararlaştırılmasıyla seyahatlerinde kolaylık sağlanmıştır. Bu durum ailelerin mağdur olmamaları ve her türlü ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli önlemlerin alınmış olmasını göstermesi bakımından önemlidir. Kore'ye gidecek olan Türk Komutanlığının mensuplarının ödenekleri hususunda da hassasiyet gösterildiği görülmektedir. Nitekim alınan karar gereğince; BM'nin emrine girinceye kadar maaşlarının ve yolculuklarında geçirdikleri süre için yedi misli üzerinden yolluklarının Türkiye tarafından ödenmesi, Komutanlık BM emrine girdiği günden itibaren de Amerikan Ordusunda yer alanlara verilen maaşın aynısının verilmesi kararı alınmıştır (ATASE, 110-9-1-15/1-0-41, 05.08.1950, s. 1-3; Gn.Kur. Bşk., 2012, s. 34; ATASE, 110-9-1-15/2-0-27, 19.09.1950).

Kore'ye gidecek birliğin sağlık kontrollerinin yapılmasına da hassasiyet gösterilmiştir. Bütün personel tam teşekküllü muayeneden geçirilmiş, röntgen filmleri çekilerek herhangi bir sağlık sorunu olan askerin Kore'ye gönderilmemesine gayret edilmiştir. Bu işle Gülhane Tıp Akademisi'ndeki baş asistanlardan oluşan bir sağlık kurulunun görevlendirilmesi, sağlık kontrollerinin pazar günleri dışında her gün devam etmesi ve muayenenin en geç 15 Ağustos'a kadar bitirilerek sonuçların Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na bildirilmesi yönünde karar alınmıştır. 23. Tümen'den katılacak erlerin muayenesi İzmit Hastanesi'nde, 39. Tümen'den katılan erlerin Adana Hastanesi'nde ve 65. Tümen'den katılanların muayenesi ise İzmir Hastanesi'nde yapılacak, bu işlemler de en geç 12 Ağustos'a kadar tamamlanacak ve sağlıklı olanlar ile gidemeyecek durumda olanlar ayırt edilecektir. Diğer tümenlerden gönderilecek olan erler ise en geç 15 Ağustos'ta Ankara'da bulunacaklar, bu erlerin sevk işlemleri "*Erat Sevk ve Nakliyatı Talimatnamesi*"ne göre; Kore'ye gidecek birlikler için atanan subaylar tarafından yapılacak ve sevk işleri Genelkurmay Ulaştırma Dairesi Başkanlığı ile 28., 23., 39. ve 65. Tümen Komutanlıkları tarafından sağlanacaktır. Teşkilatın tamamlandığına dair Ordu Müfettişlikleri, VIII. Kolordu Komutanlığı, Yurtiçi Bölge Komutanlıkları, 28., 23., 39. ve 65. Tümen Komutanlıkları, 2. ve 5. Zırhlı Tugay Komutanlıkları, Genelkurmay Ulaştırma ve Sağlık Daireleri Başkanlıkları, Gülhane Tıp Akademisi Müdürlüğü, Kara Kuvvetleri Personel İkmal Başkanlıkları, Merkez, Levazım, Bütçe ve Maliye, Ordu Donatım Muhabere, İstihkam, Sağlık, Grup Başkanlıkları, Piyade, Topçu, Zırhlı Birlik Daire Başkanlıkları, Harekat Başkanlığı ve I. Şube Müdürlüğüne bilgi verilecektir. Kadro ve kuruluşlar hususunda sadece ilgili kurumlar bilgilendirilecektir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-41, 05.08.1950, s. 1-3). Erlerin gerek sağlık muayeneleri gerekse verilecek eğitimin geliştirilmesi sonucundaki gecikmeler nedeniyle 20 Ağustos'a kadar tamamlanması planlanan personelin ikmal işleri uzayarak ancak Eylül ayının sonlarına doğru tamamlanmış, bu yüzden de Tugay'ın İskenderun'dan Kore'ye nakil işi bir müddet gecikmiştir (Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı, 1975, s. 69).

BM Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı birliklerinin Amerikalı uzmanlarca teftişlerinin yapılması sonucunda muhabere takım erlerinin nitelikleri uygun görülmemiş, söz konusu birlikten adları belirtilen er ve erbaşların sağlık muayenesinden sonra Mamak'ta eğitime başlayan BM Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı Muhabere Takımına gönderilmesine ve bu erlerin şahsi dosyaları ve sevk muhtıraları ile birlikte 28. Tümene verilmesine karar verilmiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-2, 26.08.1950). Bu

bilgiden hareketle gönderilecek askerlerin Amerikalı askeri uzmanlarca da denetime tabi tutulduğu anlaşılmaktadır. Aslında Amerikan yardımlarının başladığı 1947 yılından itibaren Türk Ordusu'nun teşkilatlanma yapısından eğitim sistemine, silah ve teçhizatından sevk ve idaresine kadar hemen her alanda ABD etkisi görülmekteydi. ABD stratejik önemi gereği Türkiye'yi, Sovyet tehdidi karşısında bir taraftan silahlandırırken diğer taraftan ordunun modernleştirilmesine gayret ediyordu (Leffler, 1985, s. 816-818). Gerçekte Kore Savaşı'na gönderilecek Türk birliklerinin yapısı da cephede ABD ordusu ile uyumluydu. Ancak dönemin yazışmalarından anlaşıldığı kadarıyla sevk edilecek birliklerin eğitimine özel bir ihtimam gösterilmisti.

Bu açıdan Kore'ye gidecek olan birliklerde yer alan subay, astsubay ve erlerin yetiştirilmelerine de ehemmiyet gösterilmiştir. Eğitimler için uzmanlıklarına göre farklı kurumların görevlendirildiği görülmektedir. Mesela topçu taburunda görev yapacak askerler Topçu Okulu'nda eğitim alacak, Muhabere Takımı'nın eğitiminden ise Piyade Alayı Muhabere Okulu sorumlu olacaktı. Sıhhiye Bölüğü Gülhane Tıp Akademisi'nde, Hafif Bakım Tamirhanesi Ordu Donatım Okulu'nda eğitim görecekti. Eğitim alacakları okulların çoğunluğu Ankara'da olmasına rağmen, hafif uçaksavar bataryası kullanacak askerler Tuzla'da bulunan Uçaksavar Okulu'nda, İstihkam Bölüğü de İstanbul'da bulunan İstihkâm Okulu'nda eğitilecekti. Yine Oto Nakliye Bölüğü ilgili okulun İzmir'de bulunması nedeniyle burada eğitim alacaktı. Ayrıca bir bando takımının da bulunması planlanmış, eğitimlerini Ankara'da bulunan Mızık Okulu'nda alması karara bağlanmıştır. Bu okullara gönderilen birliklerin Türk ve Amerikan uzmanların idaresinde eğitim ve atış tatbikatları yapmaları, atışlara önem verilerek cephane sarfiyatından kaçınılması ve her bir erin attığını vurur hale getirilmesi istenmiştir. Birliklerin eğitim görecekları okullara en geç 25 Ağustos 1950 akşamına kadar ulaşımalarının sağlanması da emredilmiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-22, 16.08.1950).

Kore'ye gidecek Türk Silahlı Kuvvetlerinin eğitimi ile ilgili Genel Kurmay Başkanlığı tarafından gönderilen bir yazıda konuyla ilgili ayrıntılı bilgi verildiği görülmektedir. Söz konusu yazıda; Amerikalı uzmanlar tarafından hazırlanan eğitim programlarının incelendiği ve talimlerin bu programlar çerçevesinde yapılacağı bildirilmektedir. Programlar gereğince, talimlerinin sabah 08.00-12.00 arasında yapılması, 12.00-14.00 arasında askerlere istirahat verilmesi, 14.00-17.00 arasında ise talimlere devam edilmesi istenmiştir. Erler, gece muharebelerine hazırlıklı olmaları için gece talimlerine de çıkarılacaklardır. Talimler cumartesi ve pazar günleri de yapılacak sadece 30 Ağustos günü tatil ilan edilecektir. Birliğin, birinci safha programlarının 25 Ağustos 1950 ile 15 Eylül 1950 arasında tatbik edilmesi, 16 Eylül 1950 ile 23 Eylül 1950 arasında ise uygulanan programların eksik kısımlarının takviye edilmesi, her hafta pazartesi günleri bir hafta içinde uygulanan programlarda görülen güçlükler, eksik kalan kısımlar ve bunlara ait tekliflerin rapor halinde Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na bildirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Programların ve eğitimlerin yürütülmesinde yardımcı olacak Amerikalı uzmanlara birlik komutanları tarafından bütün kolaylıkların sağlanacaktır. Konuyla ilgili 28. Tümen Komutanlığı, BM Türk Silahlı Kuvvetler Komutanlığı ve Piyade ve Topçu Daire Başkanlıkları bilgilendirilmiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-22, 26.08.1950). Kore'ye gönderilecek askerlerin eğitim almak üzere gerekli planlamalar çerçevesinde sorunsuz olarak birliklerine gönderildiği, 26 Ağustos 1950 tarihli Kara Kuvvetleri Komutanlığı Harekât Başkanlığı'nın bir yazısından anlaşılmaktadır. Kara Kuvvetleri Harekât Başkan Vekili Kurmay Albay Hüseyin Ataman imzalı yazının ilgi çekici yönlerinden birisi ise savaşta asker zayıyla ilgili verdiği istatistiki bilgidir. Henüz Türk askerinin Kore'ye gönderilmediği döneme ait bu yazıda Hüseyin Ataman, Kore Savaşı'nda askerlerin %67'sinin sıtmadan zayıya uğradığına ve Türk birliklerinin Kore'ye sevk edilmeden bu konuda gerekli tedbirlerin alınması gerektiğine dair tespitte bulunmaktadır (ATASE, 110-9-1-15/1-0-59, 26.08.1950).

I. Türk Tugayı'nın Silah Teçhizat Malzeme Araç ve Mühimmatının İkmali

Kore'ye gidecek olan birliklerin silah, teçhizat, malzeme ve araç-gereçlerinin tamamlanması hususunda da titizlik gösterildiği dikkat çekmektedir. Örneğin Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na gönderilen bir yazıda; Kore'ye gidecek Motorlu Topçu Taburu'nun mühimmat, malzeme ve akaryakıt ihtiyaçlarının olduğu ve bunların ivedilikle tedarik edilmesinin gerektiği belirtilmiştir. Bu listede top mühimmatı olarak 1129 adet 10,5/24,5 Amerikan obüs, hassas ve tavik müsademeli 985 adet 10,5/24,5 Amerikan obüs, 25 saniyeli ihtiraklı dane ve 80 adet 10,5/24,5 Amerikan obüs mermisi yer almaktadır. Piyade mühimmatı olarak; 4500 adet 12,7'lik uçaksavar makineli tüfek mermisi, 40000 adet 7,9 piyade tüfeği, 750 adet taarruz el bombası ve 250 adet müdafaa el bombası ihtiyaç listesinde yer almıştır. Ayrıca 23000 litre benzin, 700 litre 73 oktanlı uçak benzini ve bu miktardaki benzin için gerekli yağ ve temizlik malzemesi de istenmiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-22, 26.08.1950).

Yine Kara Kuvvetleri Başkanlığı'ndan 28 Ağustos 1950 tarihinde Genelkurmay Başkanlığı'na gönderilen başka bir yazıda; BM Türk Silahlı Kuvvetler Komutanlığı'nı teşkil eden birliklerdeki subay ve astsubayların tabanca, dürbün, pusula, harita çantası ve matara gibi silah ve teçhizatla; hurç, portatif karyola, manevra sandığı, yatak takımı malzemelerinin muntazam bir şekilde olmasının önemli ve zaruri görüldüğü, bu yüzden Kore'ye gidecek olan subay ve astsubaylar için belirtilen teçhizat ve malzemelerin bir elden ve bir kaynaktan ivedi olarak temin edilmesi gerektiği belirtilmiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-1, 28.08.1950). Korgeneral Fevzi Uçar da Genelkurmay Ordu Donatım ve Levazım Daire Başkanlıkları ile BM Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı'na yazdığı yazıda; Silahlı Kuvvetlerin söz konusu bu birimlerle temas ederek ihtiyaç olan silah, teçhizat ve malzemelerin sağlanmasını ve mevcut durumun Genelkurmay Başkanlığına bildirilmesini istemiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-

0-1, Ağustos- Eylül 1950). Bu yazıya karşılık olarak Kara Kuvvetleri'nden gönderilen cevapta, piyade, süvari ve topçu daire başkanlıklarınca gerekli çalışma ve yardımların hemen yapılacağı ve Genelkurmay özel dairelerinin ilgili ikmal konularında her türlü yardımda bulunarak 10 Eylül 1950 tarihine kadar eksikliklerinin tamamlanmış olmasına çalışacağı belirtilmiştir (ATASE, 110-9-1-15/1-0-1, 30.08.1950).

Genelkurmay Başkanlığı'ndan Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na gönderilen bir başka yazıda ise; Kore'ye gidecek BM Türk Silahlı Kuvvetler Komutanlığı Karargâhı ile bütün birliklerin ihtiyacı olan silah, malzeme, teçhizat, araç ve mühimmatın Türkiye'den gönderilmesi ve birliklerin eksiksiz olarak donatılması emri verilmiştir. Bu işlemlerin hızla ve intizamla yürütülmesiyle de Genelkurmay İstihkâm, Muhabere, Sağlık, Levazım, Ordu Donatım daireleri ile BM Türk Silahlı Kuvvetler Komutanlığı görevlendirilmiştir. Buna göre, BM Türk Silahlı Kuvvetler Komutanlığı ihtiyaçlarını hemen bildirecek, ihtiyaçlar depolardan karşılanacak, başka işler yüzünden bu kıt'anın ikmalini kesinlikle geciktirilmeyecektir. Ayrıca bu işle görevli birimlerden Kore'ye gidecek birlik komutanlıklarına yardımcı subaylar gönderilecek, en iyi ve en sağlam malzemelerin verilmesini sağlamak için uzmanlar göndermek suretiyle teftiş ve kontrolleri yapılacaktır. Kara Kuvvetleri Komutanlığı, piyade, süvari ve topçu dairelerinin malzeme ve teçhizat kadrolarının hazırlanmasında yardım etmek üzere uzman subaylarını Kurmay Yarbay Refet Ülgenalp emrine göndermelerini istemiştir.

26 Ağustos 1950'da Genelkurmay'a bağlı Ordonat ve İstihkam daireleri tarafından yapılan toplantıda silah, mühimmat, istihkam ve levazım malzemelerinin neler olacağına dair bazı esaslar tespit edilerek bu esaslara göre hareket edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Silah olarak; piyade tüfekleri, Türk yapımı 1938 model 7,9'luk hafif makineli tüfekler, Bren hafif makineli tüfeği, MG 08 maxim ağır makineli tüfekler, Sten makineli tabanca, askeri fabrika yapısı tabanca, 12,7'lik uçaksavar ağır makineli tüfekleri (Amerikan silahları), 40 mm'lik uçaksavar, Amerikan yapımı 2'36 inçlik roket atıcılar, 3'5 inçlik atıcılar, Amerikan yapımı 60 mm'lik ve 81 mm'lik havan ile 10'5'luk Amerikan hafif sahra obüsü belirtilmiştir. Mühimmat kategorisinde ise; bütün müfreze için 7 milyon adet 7'92'lik piyade fişegi, 10 bin tabanca fişegi, geri kalanı makineli tabanca olmak üzere 1,6 milyon adet 9 mm'lik fişek, 12'7'lik uçaksavar, 40 mm'lik uçaksavar, roket cephanesi, havan cephanesi ve top cephanesi bulunmaktadır. Amerikan ordusunda standart olan silah ve malzeme için 60 günlük, standart olmayanlar için 180 günlük yedek parça ihtiyacı hesaplanarak alınacaktır. Motorlu araç olarak; 2.5 tonluk Amerikan kamyonları, Amerikan ordu tipi jipleri ve bir tonluk Amerikan yardım malzemesinden gelen ticari pikaplar olacaktır. Motorlu araçlardan 1 tonluk pikaplar hariç iki aylık ihtiyacı karşılayacak yedek ve parça ve bakım malzemesi ile bir tonluk pikaplar Amerikan Ordusu standart malzemesi olmadığı için 6 aylık ihtiyacı karşılayacak yedek parça ve bakım malzemesi götürülecektir. İstihkâm malzemesi olarak; 1950 kadrosuna göre Motor İstihkâm Bölüğünde bulunması gereken iş makineleri ile kadroda yer alandan fazla olarak bir buldozer, bir kompresör, bir 20 tonluk römork, bir su tasfiye cihazı, bir 4 tonluk kamyon kurtarıcı verilecektir. Birliklerin iş malzemeleri kadro sayısı esas alınmak üzere ve yüzde on fazlası ile ikmal edilecektir. Sıhhiye malzemelerinin ikmal ve sağlık işleri için Genel Kurmay Başkanlığı tarafından direktifler hazırlanarak müfrezeyle bildirilecektir. Levazım olarak ise; müfrezenin bütün mensupları için yazlık ve kışlık olmak üzere iki kat elbise ile yüzde yirmi beş oranında yedekleri verilecektir. Yine herkes için ikişer kat yatak kılıfı ve battaniye ile gerekli olduğu kadar iş elbisesi verilecektir. Levazım ikmal, iâşe ve diğer hususlar hakkında gerekli talimatları Genelkurmay Levazım Daire Başkanlığı hazırlamakla görevli olmuştur.

10 Eylül 1950 tarihine kadar Müfrezenin her türlü hazırlıklarının bitirilerek ve eksiklikleri tamamlanarak harekete hazır hale gelmesine önem verilmiş ve birliklerin İskenderun'dan gemilere bindirilmeden önce iskân, iâşe, sıhhiye ve her türlü bakım işleri ile 39. Tümen Komutanlığı görevlendirilmiştir. BM Türk Silahlı Kuvvetler Komutanlığı İskenderun'a varış tarihlerini ve gelecek kıtaların mevcutlarını doğrudan 39. Tümen Komutanlığı'na bildirecektir. 39. Tümen Komutanlığı aynı zamanda Kore'ye gitmek üzere İskenderun'a gönderilecek bütün malzeme ve teçhizatın hızlı bir şekilde teslim alınması, muhafaza edilmesi, gemilere bindirilmesi için hazır bulundurulmasından ve malzemelerin ambalajları üzerine sevkiyatı için marka ve işaret konması için talimat verilmesinden sorumlu olacaktır. Nakliyat ve eğitim için gerekli olan akaryakıtın sağlanmasından ise Genelkurmay Ordonat Daire Başkanlığı sorumludur (ATASE, 110-9-1-15/1-0-1, 29.08.1950, s. 1-3).

Kore'ye gidecek olan müfrezenin Türkiye'den götüreceği silah, cephan ve yedek parçalarda bir süre sonra değişiklikler yapılmıştır. Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na gönderilen yazıda; müfrezenin Kore'ye sadece Amerikan ordu tipi silah ve araç götürebileceği ve bunlar için yedek parça götüremeyeceği tüfek, hafif mitralyöz, ağır mitralyöz ve tabancaların Amerikan ordu tipinden olacağı ve bu silahların müfreze Kore'ye ulaştığında oradaki makamlar tarafından temin edileceği belirtilmiştir. Ayrıca sağlık personeli dışında müfrezenin muharip erleri, yolculukları sırasında nişan talimleri yapmak üzere kendi tüfeklerini, subaylarda Türk tabancalarını alacaklardır. Bu silahların yerine Kore'de Amerikan ordu tipi tüfek ve tabancalar verilecektir. Türkiye'den 4439 tüfek ile 216 tabancanın götürülmesi, tüfekler için tüfek başına 100'er fişek, tabancalar içinde 50'er fişek alınmasına karar verilmiştir. Ayrıca 10 Eylül 1950'den önce Avrupa'daki Amerikan ordusundan 300 adet M 1 modeli Amerikan piyade tüfeği, 50 adet Amerikan tabancası, 7 adet 3,5 inçlik roket atarın getirilerek müfrezeyle verilmesi ve müfrezenin hareket etmeden önce ve yolculuk sırasında eğitim ve atış yapması planlanmıştır (ATASE, 1-0-1-110-9-1-15/1-0-1, 2.09.1950, s. 1). Amerikan silahları ile birliklerdeki askerlere eğitim vermesi ve atış talimleri yaptırması için 9 Eylül 1950'de Çankırı Piyade

Okulu'ndan Amerikalı piyade binbaşısının kontrolünde üç Türk subayından oluşan bir eğitim kurulu görevlendirilmiştir. Ayrıca 2. Zırhlı Tugay'ın motorlu piyade taburundan da 60 ve 81 mm'lik havan topu alınarak eğitim yaptırılmış, böylece 241. Piyade Alayı birlikleri hem Türk hem de Amerikan tipi silahlarla eğitime tabi tutulmuştur (Öke, 1990, s. 84)

Türkiye'den götürülmesi planlanan diğer silahlar arasında; Thomson makinalı tüfekler ve bu silah için 80 bin mermi, cephanesi götürülmek kaydıyla 60 ve 81 mm'lik Amerikan havanlar, 2.36 inçlik roket atanlar, 40 mm'lik uçaksavarlar ve 12.7'lik uçaksavarlar ve Amerikan 10.5/24.5'lik obüsler ve Amerikan ordu tipi silahlar yer almıştır. Cephaneler ise Kore'de bulunan makamlar tarafından sağlanacak, 8. Kolordu müfrezesinin uçaksavar bataryası için 10 adet 40 mm'lik uçaksavar topu, 10 adet 12.7'lik dört namlulu uçaksavar makinalı tüfek ve motorlu araçlar dışında bütün malzemeler İskenderun'da bulunan 39. Tümen Komutanlığı emrine sevk edilecektir. Tümen tarafından bu malzemeler teslim alınacaktır. Ayrıca motorlu araçların Türkiye'den götürülmesi ancak aracın üzerinde bulunan gerekli parçalar dışında yedek parçalarının götürülmemesi, yedek parçaların da Kore'deki ilgili makamlar tarafından sağlanması ve bir tonluk pikapların yedek parçaları hakkında ayrıca emir verileceği alınan kararlar arasında yer almıştır. Müfrezenin motorlu araçlarının tamamlanması için öncelikli olarak 28. Tümen, 5. ve 2. zırhlı tugaylarının motorlu araçlarından yararlanılacak, belirlenen günde motorlu araçlar teftiş edilecek ve Genelkurmay Ordudonat dairesi ve müfreze komutanlığı tarafından seçilen araçlar müfreze devredilecektir. Ankara'daki ambülanların yeterli olmaması halinde Konya'da depoda bulunan 6 ambülanstan ve 2. Ordu Uçaksavar Alayı şoförlerinden istifade edilerek bunlar karayolu ile Etimesgut'taki müfrezenin emrine verilecektir (ATASE, 1-0-1-110-9-1-15/1-0-1, 2.09.1950, s. 2-3).

I. Türk Tugay'ının Etimesgut'tan İskenderun'a İntikali

8 Eylül 1950 tarihinde Genelkurmay Başkanlığı'ndan gönderilen yazıda Kore'ye gidecek birliklerin ve malzemelerinin 25 Eylül günü saat 24.00'a kadar İskenderun'a varmış olması bu yüzden de bütün birliklerin 14 Eylül günü Ankara Etimesgut'ta toplanmaları gerektiği belirtilmiştir (ATASE, 1-0-41-110-9-1-15/3-0-109, 08.09.1950). Tugayı oluşturan birliklerin eğitim, atış talimleri, sağlık muayeneleri gibi her türlü hazırlıkları Etimesgut'tan İskenderun'a hareket gününe kadar devam etmiştir. Bu süreçte bir taraftan birlikler teftiş edilerek eksiklikleri tamamlanmaya çalışılırken, diğer taraftan moral vermek amacıyla da Ankara radyosunun ses ve saz sanatkarları tarafından Etimesgut garnizonunda eğlenceler düzenlenmiştir. Ayrıca Kore Savaşına dair filmler gösterilerek özellikle komünistlerin savaş yöntemlerine dikkat çekilmiş ve konferanslar verilmiştir (Gn. Kur. Harp Tarihi Bşk., 1975, s. 70-71). Bütün bu hazırlıklar yapılırken Kore'ye birlikleri götürecek araç konusunda belirsizliklerin yaşandığı dikkat çekmektedir. Nitekim Celal Dora hatıratında birliklerin Etimesgut'tan İskenderun'a hareket edeceği günün arifesine kadar Kore'ye hangi araç ile gidileceğinin belirsiz olduğunu, bazı gazetelerin uçaklarla ulaşımın sağlanacağını yazdığını ancak bu haberlerin asılsız olduğunu ortaya çıktığını ve İskenderun limanından gemilerle Kore'ye yolculuk yapılacağını kararlaştırıldığını belirtmiştir (Dora, 1963, s. 21).

Hazırlıkların tamamlanması ile birlikte BM Türk Silahlı Kuvvetleri birlikleri 19 Eylül gününden itibaren Ankara Etimesgut'tan İskenderun'a hareket etmiştir. 19 Eylül günü saat 08.48'de 128 subay, astsubay, askeri memur ve 969 erden oluşan birlikler, 2008 numaralı trenle; aynı günde ve saat 10.34'de 126 subay, astsubay, askeri memur ve 958 erden oluşan birlikler 2010 numaralı trenle (ATASE, 1-0-41-110-9-1-15/2-0-20, 19.09.1950), 20 Eylül günü saat 08.48'de 116 subay, astsubay, askeri memur ve 1017 erden oluşan birlikler 2008 numaralı trenle, aynı günde ve saat 10.34'de ise 140 subay, astsubay, askeri memur ve 480 erden oluşan birliklerde 2010 numaralı trenle (ATASE, 1-0-41-110-9-1-15/2-0-20, 20.09.1950), 21 Eylül günü saat 08.48'de 111 subay, astsubay, askeri memur ve 751 erden oluşan Kore Birliklerinin son kafilesi de 2008 numaralı trenle İskenderun'a hareket etmişlerdir (ATASE, 1-0-41-110-9-1-15/2-0-20, 21.09.1950). Ankara'daki Amerikan Yardım Heyeti'nden topçu albayı Gumb'un başkanlığında piyade yarbayı Weaver, istihkam binbaşısı Munson, muhabere yüzbaşısı Lorenzo ve ordu donatım yüzbaşısı Robenson'dan oluşan irtibat heyeti de İskenderun'da Türk tugayına katılmıştır (Yazıcı, 1963, s. 80). Türk birliklerinin Ankara'dan hareketi ile ilgili haberler, Milli Savunma Bakanlığı tarafından yasaklandığı için 29 Eylül gününe kadar gazetelerde yayınlanmamıştır. Yayın yasağının kalkmasıyla birlikte Zafer Gazetesi 29 Eylül 1950 tarihli sayısındaki;

"Askeri birlik tezahüratla uğurlandı" başlığı ile verdiği haberde; "Hareket sabahı Ankara Garı tıklım tıklım dolmuştu. Belki Ankara Garı yapıldığı günden beri ne böyle kalabalık görmüş ve ne de böyle bir manzara ile karşılaşmıştı. Ankaralıları o gün öz evlatlarını askere gönderen bir babanın gururunu duymakta idiler. Genç, ihtiyar, kadın, erkek, peronun üzerinde mütemadiyen Etimesgut cihetini gözlüyor ve kahraman erlerimizi getirecek treni arıyordu. Nihayet tren ağır ağır gara girdi. Halk bir anda içinde Kore'ye gidecek kahramanların bulunduğu vagonları sardı. Buketler, kutu kutu hediyeler taşıyordu. Vagonların pencerelerinden yarıya kadar sarkmış bulunan erlerin neşe içinde oldukları görülüyor Ankara Garı bir bayram yerini andırıyordu. Çocuklar askere giden babalarının ellerini öpüyor, ihtiyar nineler oğlunun, torununun alından öpüyor velhasıl bütün gar kaynıyordu..." ifadelerine yer vermiştir (Zafer, 29 Eylül 1950, s. 4).

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşıldığı üzere gerek Türk halkının gerekse basın mensuplarının gazete sütunlarındaki yazıları ile Kore'ye gidecek olan Türk Tugayına gösterdikleri ilgi kamuoyunun Türk hükümetinin Kore'ye asker gönderme kararını desteklediğini göstermektedir. Nitekim Türkiye ilk defa kendi sınırlarına oldukça uzak bir coğrafyada gerçekleşen bir savaşa askerini göndermektedir. Birlikler İskenderun'dan hareket etmeden önce Kore'ye gidecek personele birtakım kolaylıklar sağlanmış, ailelerine maaş bağlama ve para gönderme işlemlerini tamamlamayanların işlerini halletmeleri için bayram günlerinde de bankalar ve postaneler açık bulundurulmuştur (Gn.Kur. Harp Tarihi Bşk., 1975, s. 72). Ailelerinden binlerce kilometre uzakta bir savaşa giden askerlerin geride bıraktıkları kişileri maddi yönden güvenceye almaları onların moral ve motivasyonların yüksek olmasında önemli bir etken olacaktır. Bu yüzden alınan bu türlü tedbirler önem arz etmiştir.

Kore Türk Kuvvetleri Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'nın Kore Kuvvetleri Komutanlığı'na gönderdiği yazıda belirttiği üzere Kore'ye gidecek Türk birliklerinin İskenderun'a intikali 22 Eylül 1950'de tamamlanmıştır. 39. Tümen ile iş birliği yapılarak 241. Piyade Alayı Atik Yaylası'ndaki ordugâha geçirilmiş ve gelen diğer birlikler de tümenin kışlarında iskân edilmiştir. Birlik için hazırlanan tüm malzemeler İskenderun'a getirilmiştir. Limana gelen iki gemide yolculuk boyunca yetecek miktarda iye maddeleri ve un bulunduğu için gemilere iye maddeleri alınmamıştır. Sadece bir gemi için 1200 litre zeytinyağı temin edilmiştir. Kore Türk Komutanlığı birliklerinin İskenderun'a indirilme işlemleri ile iye ve iskânlarında 39. Tümen'in büyük desteği olmuştur (ATASE, 1-0-41-110-9-1-15/2-0-8, 24.09.1950).

I. Türk Tugayı'nın İskenderun Limanı'ndan Kore'ye Hareketi

Türk birliklerinin İskenderun'dan Süveyş'e kadar güvenli bir şekilde yolculuk etmelerini sağlamak amacıyla refakat etmeleri için 2. Muhrip Filosu'nda yer alan gemiler görevlendirilmiştir. Buna göre; İskenderun'dan Kore'ye sevk edilecek birlikleri götürecek olan üç Amerikan gemisinden Mc. Ree'ya (USS General J. H. McRae) Gemlik (TCG Gemlik- D 347), Haan'a (USS General W. G. Haan) Gaziantep (TCG Gaziantep – D 344) ve S.S. Johnson'na (NH 97238 USNS Private Elden H. Johnson) ise Gelibolu (TCG Gelibolu- D 346) gemileri refakat edecek (ATASE, 1-0-41-110-9-1-15/2-0-5, 28.09.1950), Mc. Ree ve Haan 26 Eylül günü, Johnson ise 28 Eylül günü İskenderun'dan hareket edecekti. Refakat edecek gemilerin Mısır kara sularına girmemeleri ve kara suları dışında refakatten ayrılarak üslerine dönmeleri emri verilmiştir (ATASE, 1-0-41-110-9-1-15/2-0-5, 22.09.1950). Söz konusu Amerikan gemilerinin İskenderun limanından hareket edecekleri günde bazı değişikliklerle birlikte Mc. Ree gemisi 1876 Türk subay, er ve 2 Amerikan subayı ile 25 Eylül 1950'de saat 20.00'da (ATASE, 110-9-1-15/2-0-5, 26.09.1950), Haan gemisi 2460 subay ve er ile birlikte 26 Eylül 1950'de saat 20.30'da (ATASE, 110-9-1-15/2-0-5, 27.09.1950) ve S.S. Johnson gemisi ise 751 subay ve er ile 29 Eylül 1950'de saat 12.00'da hareket etmişlerdir. Johnson gemisi ile İskenderun'dan hareket eden Türk birliklerini Port Said açıklarına kadar koruyan Gelibolu muhribi Türk askerleri ve personeline bir veda mesajı göndermiştir. Bu mesajda; "Gelibolu personeli cepheye giden kardeşlerine candan yol açıklığı, sağlık ve başarı diler, kılıçlarınızın keskin, mermilerinizin isabetli olmasını Tanrı'dan niyaz eder" ifadeleri moral kaynağı olmuştur. BM Türk Silahlı Kuvvetleri Topçu Tabur Komutanlığı ise bu mesaja cevaben; "Türk topraklarının sınırlarından Süveyş kapılarına kadar bizi sadakatle takip eden ve himayesine alan ordumuzun ve donanmamızın timsali silah arkadaşlarımızın bize gösterdikleri samimi ve sıcak alakadan mütehasis olduk. Derin saygı ve sevgilerimizi sunar, sizlere de başarı ve selametler dileriz" sözleri ile teşekkürlerini bildirmişlerdir. Bu üç gemi ile Kore'ye giden Türk Birliği 259 subay, 18 askeri memur, 4 sivil memur, 319 astsubay ve 4490 erden oluşmuştur (ATASE, 110-9-1-15/2-0-5, 30.09.1950). Türk Birliği içinde 7'si Ermeni, 7'si Rum, 2'si Süryani ve 1'i Yahudi olmak üzere toplam 17 de gayrimüslim Türk vatandaşı er yer almıştır (ATASE, 110-9-1-15/3-0-91, 11.09.1950). Araç ve gereçleri taşıyan gemiler ise 30 Eylül 1950 ve 2 Ekim 1950 tarihlerinde yola çıkmışlardır. Yolculuk esnasında Amerikan silahları ile eğitim yapılmış ve "Kore Yolu" adında bir de gazete çıkarılmıştır (Yaman, 2006, s. 239). Topçu Yüzbaşı Refik Soykut, "Kore Yolu" adını verdiği bülteni tek başına çıkarmaya başlamış, Kore'ye vardktan sonra da Amerikan dergilerinden esinlenerek iki sayfadan oluşan "Kutup Yıldızı" adlı dergi çıkarılmaya başlanmıştır (Yalta, 2005, s. 77-78) Kore'de gerçekleşen muharebeler hakkında Türk halkını bilgilendirmek adına savaş muhabiri olarak Cumhuriyet gazetesinden Faruk Fenik, Akşam gazetesinden Alaattin Berk, Hürriyet gazetesinden Hikmet ve Feridun Es Kore'ye gitmişlerdir. Ancak askeri savaş muhabirlerinin ve film operatörlerinin gönderilmemesi Türk Tugayı'nın Kore'de gerçekleştirdiği mücadelesinin tam anlamıyla görüntülenmesini ve belgelenmesini engellemiştir (Yalta, 2005, 145-146).

Kore'ye giden tugayın güvenli ve sorunsuz bir şekilde yolculuklarını tamamlamaları büyük önem arz ettiğinden, tugaydaki askerlerin ve personelin dikkat etmesi ve tugayın emniyeti için göz önünde bulundurulması gereken hususlar ile ilgili bir talimat gönderilmiştir. Söz konusu talimata göre;

1. Deniz aşırı nakliyat sırasında kişi başına götürülmesine izin verilen eşya, subaylar için 600 libre (272 kilo), astsubaylar için 400 libre (161 kilo), diğer şahıslar için ise 200 libre (90,6 kilo) olarak belirlenmiştir. Bu eşyaların sadece en gerekli olanlarından asgari miktarı kıtaların bulunacakları koşullara götürülebilecek, geri kalanı ise ambarlara yerleştirilecektir.
2. Tugayın nakline 5 gemi tahsis edilmiş olup, bunların 3'ü personeli, geri kalan Viktori tipindeki 2 gemi ise

malzemeleri taşıyacaktır. Yükleme ve bindirme planları Amerikan albayı Little tarafından hazırlanacaktır.

3. Gemilerin hareket ve seyir istikameti hakkında dışarıya hiçbir malumatın sızmasına dikkat edilecek, gemiler yakıt almak için sadece Aden'e uğrayacaktır. Gemiler bir limana ulaştıklarında personelin dışarıya çıkması yasaklanmıştır.

4. Seyir esnasında zaruri olarak uğranmak zorunda kalınacak herhangi bir yer ya da tugayın harekât ve muhaberesi hakkında yapılacak malumat ve tebligat yalnızca ilgili birimlere ulaştırılacak, gerekmeyen yerlere her bilginin verilmemesine itina gösterilecektir.

5. Gemilerde personele gösterilen yerler aynı rütbedeki Amerikan personeline gösterilen yerlerle aynı olacaktır. Tugayın temizliğe son derece itina göstermesi, bu hususta erlere kesin talimat verilmesi ve vapurların temiz tutulmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

6. Amerikan bahriyesi emrindeki gemilere alkollü içkilerin ve uyuşturucu maddelerin sokulmasına asla müsaade edilmeyecektir.

7. Gemilerdeki tıbbi tesisler ve malzeme, ihtiyacı karşılayacak durumda olup, Türk Sıhhiye personeli tugayın günlük ihtiyacını karşılamak için bu malzeme ve tesislerden faydalanabileceklerdir.

8. Gemilerde bütün personele yetecek kadar cankurtaran yeleği, tahliye filikası ve salları mevcuttur. Birliklerin bindirme işinin tamamlanmasından sonra ilk 48 saat zarfında geminin terk edilmesi emri alındığı takdirde takip edilecek harekât hakkında bir tamim yapılacaktır.

9. Olağanüstü hallerde alınacak tedbirler hakkında talimatlar bulunmaktadır ve gemi kaptanları gemideki personelin selametinden sorumludur.

10. Birlikleri götüren gemilere İskenderun'dan Süveyş'e kadar 3 Türk destroyeri refakat ederek güvenliği sağlayacaktır. Yolculuğun geri kalan kısmında ise gemilerin korunmasına devam edilecektir.

11. Gemide telsiz haberlerinin alınması gemi telsizleri aracılığıyla yapılacaktır (ATASE, 110-9-1-15/2-0-24, 23.09.1950, s. 1-2).

I. Türk Tugayı'nı tüm eşya ve araç-gereçleriyle Kore'ye taşıyan beş Amerikan gemisi Süveyş Kanalı, Kızıldeniz, Mendep Boğazı, Seylan Adası'nın merkezi Colombo, Singapur, Filipinler ve Formosa Adası deniz yolunu izlemek suretiyle 21 günde Kore'nin güney doğusunda bulunan Pusan Limanı'na ulaşmışlardır. Türk birlikleri karaya çıkar çıkmaz Pusan Limanı'nın 95 km kuzeybatısında yer alan Taegu şehrine taşınmışlardır. Söz konusu şehrin 3,5 km uzağında bulunan bir kışlaya personel yaya olarak gelmiş ve yerleşmiştir. Birliklere ait eşyalar ise kamyonlar ile getirilmiştir. Türk askerleri Kore'de Amerika menşeli silah, malzeme ve teçhizat ile yeniden donatılmıştır (Denizli, 2023, s. 334-335). 7. ve 25. Amerikan Tümenlerinden oluşan IX. Kolordunun emrine verilen Türk tugayı (ATASE, 110-9-1-15/4-0-58, 26.10.1950), üç yıl içinde on dört muharebe kazanmış, bunlardan dördü savaşın kaderinin ve gidişatının değişmesine sebep olmuştur. Bunlar Kumyangjang-ni(taarruz), Taegyewon-ni (savunma), Kanlı Wegas (ileri karakol) ve Kunuri (oyalama) muharebeleridir (Denizli, 2023, s. 348).

Türk birliklerinin Kunuri muharebelerinde gösterdiği üstün başarılarından sonra 9. Kolordu Komutanı General John B. Coulter kendisini ziyarette gelen General Tahsin Yazıcıya; "Tugayınızı, düşmanı üç gün geciktirdiği, 8. Ordu'nun doğudan kuşatılmasının engellediği, intizamla çekilmesine yaptığı katkı ve düşman kuvvetlerinin bağlaması nedeniyle sizi takdir eder, kutlarım" demiştir (Yalta, 2005, s. 723). 25 Ocak 1951 günü başlayıp 27 Ocak saat 15'e kadar devam eden Kumyangjang-ni bölgesinde yapılan harekâta ise Türk birlikleri başarılı taarruzları ile düşmana ağır zayıat verilmiştir. Türk tugayı bu başarısından dolayı Amerikan Kongresi tarafından "Mütemayiz (Üstün) Birlik Nişanı" ile taltif edilmiştir. Bu nişan 6 Temmuz 1951 günü 8. Ordu Komutanı General J.A. Van Fleet tarafından 241. Alay sancağına takılmıştır (ATASE, 110-9-1-15/30-0-178, 03.07.1951). Söz konusu muharebeyi idare eden Albay Celal Dora'ya da Amerikan ordusunun en büyük kahramanlık madalyası olan Silver Star madalyası verilmiştir (Afşin, 1953, s. 5). Türk birliklerinin Kore Savaşı'ndaki başarıları Dünya basınında da geniş yer tutmuştur. Nitekim General Mac Arthur'un "Türk Kuvvetleri 8. Orduyu kurtarmıştır" demecinden sonra dünya basını ve radyoları Türk askerlerinden övgüyle bahsetmeye başlamıştır. Hatta Moskova radyosunun Amerikalılara ithafen "Sizi bu sefer Türkler kurtardı" ifadeleri ile yayın yapması da Türk birliklerinin başarılarının Ruslar tarafından da onaylandığını göstermektedir (Sayılan, 1996, s. 63-64).

Kore Savaşı'nda önemli başarıları imza atan Türk birlikleri birtakım zorluklarla da karşı karşıya kalmıştır. Örneğin Türk birliklerinin emrinde bulunduğu komuta karargâhında düzenlenen toplantılara katılan Kurmay subayın irtibat subayından öte bir işlevinin olmaması ciddi problemlere neden olmuş iletişim hususunda sıkıntılar yaşanmıştır. Ayrıca Türk Tugayının piyadelerinin motorlu olmaması ve savaş deneyiminin eksik olması sorun yaratmış, müttefik kuvvetlerin bazı zamanlar bu eksiklikleri gidermek için yardım etmemeleri Türk birliklerinin sıkıntıya düşmesine neden olmuştur. Temas edilen bu hususlar birlikler arasında sıkı iş birliği ve dayanışmanın yeterli olmadığını göstermektedir (Yalta, 2005, s. 749). Kore'de savaşan Türk askerlerinin karşılaştığı diğer bir sorun ise ailelerine mektup gönderememeleridir. Askerlerin sıkıntıların gören Türk savaş muhabirleri askerler ile ailelerinin haberleşmelerini sağlamak için gazetelerinde özel sayfalar açmışlardır (Yalta, 2005, s. 756).

Cumhuriyet gazetesi “Cumhuriyet Postası” adlı köşesinde, “Kore’den Türkiyedekilere”, “Türkiye’den Koredekilere” başlığı altında gönderilen mektuplara yer vermiştir (Cumhuriyet, 26 Kasım 1950, s. 6; Cumhuriyet, 28 Kasım 1950, s. 6). Örneğin Kıdemli Yüzbaşı Kaya Aldoğan, eşi Süheyla Aldoğan’a gönderdiği mektubunda “Burada memleketimize olan borcumuzu ödemek üzere savaşıyorum. Orduya böyle bir vazife düştüğü zaman ben elbette geri hizmette duramazdım. Senden isteğim benim her vaziyetimde kızlarıma iyi bakmandır. Allah’a emanet olun” ifadelerine yer vermektedir (Cumhuriyet, 29 Kasım 1950, s. 6). Hürriyet gazetesinin Kore’deki muhabiri Hikmet Feridun Es’in muhasaralardan kurtulan askerlerle yaptığı konuşmalar ile yaralı askerlerin ailelerine gönderdikleri mesajlar da gazetenin sütunlarında geniş yer bulmuştur (Hürriyet, 16 Aralık 1950, s. 4). Kore’de şehit olan askerlerin ailelerine yapılan yardımların listeleri de gazetelerde yayınlanmıştır (Yeni Sabah, 9 Aralık 1950, s. 3; Yeni Sabah, 11 Ocak 1951, s. 3; Yeni Sabah, 12 Ocak 1951, s. 4). Daha önce de ifade edildiği gibi basın, Kore’deki askerlerin aileleri ile haberleşmelerini sağlamak için yaptığı yayınlarla önemli bir vazifeyi yerine getirmeye çalışmıştır.

I. Türk Tugayı dışında üç Türk Tugayı daha Kore’ye gönderilmiştir. II. Türk Tugayı 2 Temmuz 1951’de, III. Türk Tugayı 6 Temmuz 1952’de ve IV. Türk Tugayı da 6 Temmuz 1953’te Kore’de görev yapmıştır (Denizli, 2023, s. 348-349). Türk askerlerinin Kore Savaşı’ndaki başarılarına Türk basınında da geniş yer verilmiştir. Örneğin Hürriyet gazetesinde yer alan bir haberde; Türk birliklerinin Kore’deki kazandığı zaferden dolayı General Mac Arthur tarafından tebrik edildiği ve Generalin “Türk tugayı eşsiz kahramanlıklarla süslü Türk tarihine yeni bir şeref sayfası ilave etti” sözlerini sarf ettiğine dair bilgi yer verilmiştir (Hürriyet, 19 Kasım 1950, s. 1).

Sonuç

Dış politikasındaki en önemli gündem maddesi NATO’ya üye olmak olan DP iktidarı, Kore Savaşı’nı bir fırsat olarak görerek 25 Temmuz 1950 tarihinde Bakanlar Kurulu kararı ile Kore’ye 4500 mevcutlu bir askeri birlik gönderilmesine karar vermiştir. Daha sonraki süreçte Genelkurmay Başkanlığı ile Amerikalı uzmanlar arasında yapılan görüşmeler neticesinde Kore’ye gönderilecek olan 4500 kişilik birlik bir tugay seviyesine çıkarılmıştır. DP hükümetinin muhalefetin fikrini almadan böyle bir karar vermesi CHP’nin tepki göstermesine neden olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti, Kore’ye asker gönderme kararı aldığı anda tugayın en kısa sürede hazırlanmasına önem vererek birliklerin teşkilatlanmasına öncelikle personel kadrolarının tamamlanması ile başlamıştır. Birliği oluşturacak erler 1929 doğumlu olanlardan seçilmesi kararı alınsa da kadrolardaki eksiklikleri tamamlamak için 1928 doğumlu ve gönüllü olan askerlerin de kabul edildiği görülmektedir. Birliklere atanacak askeri memur ve astsubayların özellikle iyi ahlaklı olanları ve Amerikalılar tarafından açılan kurslardan geçebilenlerinin seçilmesine dikkat edilmiştir. I. Türk Tugayı’nın Komuta Heyeti’nin oluşturulmasında da bazı aksaklıkların yaşanması ve tugayın harekât subayının atanmasının gecikmesi dikkat çekmektedir. Tahsin Yazıcı’nın Tugay karargâhını tanıdığı subaylardan oluşturmaya çalışması tugayın komuta heyetinin oluşturulmasında Tahsin Yazıcı’nın isteklerinin oldukça etkili olduğunu düşündürmektedir. Nitekim Alay Komutanının atanma sürecinde yaşanan olumsuzluklar ve sonunda Yazıcı’nın önceden tanıdığı iddia edilen Celal Dora’nın atanması bu görüşü destekler mahiyettedir.

Kore Savaşı’na kadar kendi ülke sınırları dışında herhangi bir askeri harekâta dâhil olmayan Türkiye, Milli Mücadele’den sonra ilk kez bir silahlı mücadeleye katılmıştır. Bu yönüyle harbe katılacak olan Türk birliklerinin hazırlıklarına özellikle dikkat edildiği görülmektedir. Diğer taraftan yapılan hazırlıkların mahiyeti değerlendirildiğinde 1947’den itibaren ABD yardımlarının da etkisiyle ordu yapılanmasında meydana gelen değişimin harp hazırlıklarında da kendini hissettirdiği anlaşılmaktadır. Nitekim Kore’ye sevk edilecek birliklerin eğitiminden, sağlık kontrollerine kadar ABD’li subayların denetimine tabi tutulması da bunun bir göstergesi olarak değerlendirilmelidir. Bütün bunlar bir arada düşünüldüğünde gelecek yıllarda eğitim ve yapılanmasından kullandığı silahlara kadar ABD örneğine göre teşkilatlandırılacak TSK’nın ilk sınavı Kore Savaşı olarak görülebilir. Nitekim yapılan hazırlıkların mahiyeti de bunu açıkça ortaya koymaktadır.

Kore’ye gidecek askerlerin gerek sağlık kontrollerine gerekse eğitimlerine önem verilmiş ve Amerikalı uzmanlar tarafından hazırlanan eğitim programları uygulanmaya çalışılsa da özellikle 241. Alayın eğitimi sürecinde, subay atamaların tamamlanmaması, erlerin eğitiminin hem kısa sürmesine hem de erlerin disiplininin sağlanmasında aksaklıkların yaşanmasına neden olmuştur. Erlerin eğitiminde yaşanan sıkıntıların bir diğer nedeni ise aileleri ile görüşmek için uzak yerlere gitmek isteyenlere izin verilmemesi, bunların da firar etmesi ve geri döndüklerinde sayılarının fazla olmasından dolayı birlik içinde konumlandırılmalarında zorluk yaşanmasıdır. Birliklerde yer alan subayların ve askeri memurların geride bıraktıkları aileleri için hizmet erlerinin belirlenmesi, her türlü işlerinin takip edilmesi hatta Ankara- İskenderun arasındaki yolculuklarında kendilerine yolluk verilmesi ailelerin mağdur olmamaları ve ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli önlemlerin alındığını göstermektedir. Ayrıca birlikler İskenderun’dan hareket etmeden önce personelden ailelerine maaş bağlama ve para gönderme işlemlerini yapmayanlar için bayram günlerinde de bankalar ve postaneler açık bulundurulmak suretiyle kolaylıklar sağlanmıştır.

Kore'ye gönderilen Kore Türk Tugayı, Kore Savaşı'nda üstlendiği tüm görevleri başarıyla yerine getirmiştir. Özellikle Kunuri Savaşı'nda üstün başarı göstererek tüm dünyanın Türkiye'ye bakış açısının değişmesini sağlamıştır. Ayrıca Atatürk döneminden beri izlenen "yurtta barış dünyada barış" ilkesine dayanan dış politika hedefleri de böylelikle gerçekleştirilmiştir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

Arşiv Belgeleri:

ATASE, 110-9-1-15/1-0-1/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/1-0-2/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/1-0-8/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/1-0-22/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/1-0-41/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/1-0-42/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/1-0-55/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/1-0-56/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/1-0-57/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/1-0-58/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/1-0-59/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/1-0-64/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/2-0-5/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/2-0-8/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/2-0-20/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/2-0-24/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/2-0-27/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/3-0-91/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/3-0-97/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/3-0-109/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/30-0-178/ Kore Harbi (1950-1953).
 ATASE, 110-9-1-15/4-0-58/ Kore Harbi (1950-1953).
 BCA. 30-11-1-0/216-30-6.

Sürelî Yayınlar:

Cumhuriyet, 26 Kasım 1950, Y. 27, S. 9451.
 Cumhuriyet, 28 Kasım 1950, Y. 27, S. 9452.
 Hürriyet, 19 Kasım 1950. No: 925.
 Hürriyet, 16 Aralık 1950, Y.2, S. 952.
 Yeni Sabah, 9 Aralık 1950, Y. 12, No. 4302.
 Yeni Sabah, 11 Ocak 1951, Y. 12, No. 4933.
 Yeni Sabah, 12 Ocak 1951, Y. 12, S. 4934.
 Zafer, 29 Eylül 1950. No: 514.

Telif ve Tetkik Eserler:

Ahmad, F., & Ahmad, B.T. (1976). *Türkiye'de Çok Partili Politikanın Açıklamalı Kronolojisi (1945-1971)*. Bilgi Yayınevi.
 Afşin, Z. (1953). *Kore Kahramanları ve Türkiye*. Desen Matbaası.

- Albayrak, M. (2004). *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946-1960)*. Phoenix Yayınları.
- Armaoğlu, F. (2022). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995)*. Kronik Kitap.
- Artuç, İ. (1990). *Kore Savaşları'nda Mehmetçik*. Kastaş Yayınları.
- Best, A., Hankımaki, J.M., Mailo, J.A., & Schuize, K.E. (2012). *20 Yüzyılın Uluslararası Tarihi*. Siyasal Kitabevi.
- Denizli, A. (2023). *Cumhuriyet ordusunun denizasıırı savaşı: Kore Harbi ve Türk ordusundaki değişim ve dönüşüme etkileri*. Z. Türkmen (Ed.), Cumhuriyetin 100. yılında Türk ordusu ve milli savunma (ss. 325-354). Vakıfbank Kültür Yayınları.
- Dora, C. (1963). *Kore Savaşında Türkler (1950-1951)*. İsmail Akgün Matbaası.
- Elmas, A. (2004). *Kore Savaşı'nda Türk ordusu* [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi].
- Erhan, Ç. (2002). *ABD ve NATO'yla ilişkiler*. B. Oran (Ed.), Türk dış politikası Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar (1919-1980) (ss. 522-576). İletişim Yayınları.
- Kore'de Türk Muharebeleri*. (2012). Genelkurmay Başkanlığı.
- Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*. (1975). Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı.
- Öke, M.K. (1990). *Unutulan Savaş'ın Kronolojisi: Kore, 1950-53*. Boğaziçi Yayınları.
- Sander, O. (2020). *Türkiye'nin Dış Politikası*. İmge Kitabevi.
- Sayılan, N. D. (1996). *Kore Harbinde Türklerle*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Sönmezoglu, F. (2016). *Soğuk Savaş Döneminde Türk Dış Politikası (1945-1991)*. Der Yayınları.
- Tuncer, H. (2017). *Türk Dış Politikası Cumhuriyet Dönemi (1920-2002)*. Kaynak Yayınları.
- Uçarol, R. (2013). *Siyasi Tarih (1789-2021)*. Der Yayınları.
- Yalta, B. (2005). *Kunu-ri Muharebeleri ve Geri Çekilmeler (26. XI. 1950- 24.I.1951)*. Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Yazıcı, T. (1963). *Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım*. Ülku Basımevi.

Makaleler:

- Bulut, S. (2008). Sovyet Tehdidine Karşı Güvenlik Arayışları: I. ve II. Menderes Hükümetlerinin (1950-1954) NATO Üyeliği ve Balkan Politikası. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 41, 35-61.
- Bulut, S. (2018). 38. Eylemde Güç Mücadelesi: Kore Savaşı ve Türkiye'deki Tezahürleri. *Mavi Atlas*, 6(1), 185-204.
- Efe, İ. (2014). NATO'ya Üyelik Sürecinde Türkiye-ABD İlişkileri ve Türk Kamuoyundaki Akisleri. *History Studies*, 2(11), 601-619.
- Leffler, M. P. (1985). Strategy, Diplomacy, and the Cold War: The United States, Turkey, and NATO, 1945–1952. *The Journal of American History*, 4(71), 807-825.
- Yaman, A. E. (2006). Kore Savaşı'nın Türk Kamuoyuna Yansıması. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 10(37), 231-245.